

Forskningsstrategi för avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet

Strategier för en hållbar och konkurrenskraftig internationell forskningsmiljö

I juli 2001 antog "The International Association of Schools of Social Work" (IASSW) the "International Federation of Social Workers" (IFSW) en gemensam definition av socialt arbete som innehöll deklarationen om att "principer om mänskliga rättigheter och social rättvisa är grundläggande för socialt arbete". Den globala definitionen har utvecklats och antogs i en uppdaterad version av IFSW: s General Meeting och IASSW General Assembly i juli 2014:

"Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing.

Den globala definitionen finns även i svensk översättning av Akademikerförbundet SSR (2014):

Socialt arbete är en praktikbaserad profession och en akademisk disciplin som verkar för social förändring och utveckling, social sammanhållning, skydd och stöd för utsatta, empowerment och frigörelse av människors resurser. Mänskliga rättigheter, social rättvisa, barnets bästa, kollektivt ansvar samt respekt för mångfald är centrala principer för socialt arbete. Med utgångspunkt i teorier för socialt arbete, samhällsvetenskap, humaniora och urfolkens kunskap strävar professionen efter att involvera människor och påverka strukturer, för att möta utmaningar i livet och öka välbefinnandet.

Mot bakgrund av denna definition har socialt arbete som sin huvuduppgift att främja social rättvisa, bekämpa de socioekonomiska orättvisorna i samhället och öka möjligheterna för integrationen av marginaliserade grupper. Detta inkluderar kampen mot de strukturella förhållanden som reproducerar orättvisor och sociala problem både på nationell och global nivå. Därför är socialt arbete ett sociopolitiskt ämnesfält där forskning och utbildning inte kan separeras från dess politiska konsekvenser. En ökad inblandning från den politiska makten i syfte att kontrollera forskningen är ett orosmoment som påkallar forskare att värna om forskningens självständighet och integritet.

Socialt arbete som forskning och utbildning måste värna om sin självständighet för att behålla sin akademiska trovärdighet. I en tid av nationalstaters och internationella organs krav på ökad kontroll och penetrering i akademins värld är forskningens självständighet avgörande för att producera högkvalitativ forskning och skapa de bästa utbildningsprogrammen inom samhällsvetenskaperna.

Avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet (SOA) ser sig som en del av ett internationellt forsknings- och utbildningsfält av kunskapsproduktion och kunskapsspridning för att befrämja social rättvisa. Ökade internationell konkurrens och

behovet av ny kunskap inom det alltmer globaliserade arbetsfältet nödvändiggör existensen av strategiska program för att möta dessa nya utmaningar.

Den ökade globaliseringen och Europaintegrationen samt behovet av nya teorier och metoder för att möta komplexa fenomen och frågor låter inte längre någon institution hålla sig fast vid sina traditionella arbetssätt. En kraftsamling är nödvändig för att inte hamna på efterkälke i den internationella konkurrensen. Följande är ett program för att förverkliga våra ambitioner.

Förstärkning av forskningsmiljön: En stark forskningsmiljö där forskningen och forskarna har internationellt erkännande är avgörande för att få vetenskapligt legitimitet och nationell och internationell uppmärksamhet. Mot den bakgrunden måste avdelningens interna forskningsmiljö förstärkas och omorganiseras genom en rad åtgärder. Följande åtgärder som har framarbetats på basis av diskussionerna på avdelningens gemensamma forskardagar är en del av de strategiska satsningarna för att höja kvalitén på det vetenskapliga arbete som bedrivs på avdelningen samt att under överskådlig framtid förstärka den interna forskningsmiljön på avdelningen:

- Förnyelse genom strategisk rekrytering
- Ökade forskningsanslag i form av externa- och interna forskningsmedel
- Öka forskningsintresset på avdelningen
- Fler och kortare post doc. tjänster (1 år)
- Etablering av en ämnesbestämd gästprofessor
- Etablering av olika seminarier på avdelningen

Förnyelse genom strategisk rekrytering är viktig för både utbildningen och forskningen på avdelningen. Alla framtida rekryteringar på avdelningen måste ske i samråd med forskarkollegiet och ämnesföreträdaren i syfte att förstärka forskningsmiljön och forskningsanknytningen i utbildningen. Hittills har många rekryteringar skett utifrån undervisningsbehovet eller som ett svar på omedelbara och oprecisa satsningar. Framtida rekryteringar måste ske mer planerligt baserat på detta strategidokument. En strategisk rekrytering innebär ett aktivt sökande efter de mest kompetenta forskarna på både nationell och internationell nivå. Forskningen ska genomsyra alla nivåer som såväl teoretiska kurser som färdighetsträning och praktik.

Ökade forskningsanslag i form av externa- och interna forskningsmedel är viktig för verksamheten. Forskarna bör öka sina ansträngningar för att få interna och externa forskningsmedel till avdelningen. En välformulerad och tydlig forskningsmiljö som bygger på faktisk verksamhet är en viktig förutsättning för framtida ansökningar om externa medel. En bra förändring som har skett under senare tid är konkurrenssättning av interna forskningsmedlen (de s.k. lektorsmedlen). Detta kan leda till ökade prestationer hos lektorerna på avdelningen för att få forskningsmedel för att antingen producera bättre ansökningar till externa finansiärer eller publicera vetenskapliga artiklar. Bedömningsgruppen för interna ansökningar på avdelningen måste hålla sig fast vid den vetenskapliga kvaliteten i interna ansökningar.

Vi måste öka forskningsintresset på avdelningen. Ett allmänt problem för ämnet socialt arbete är att det som ett relativt sätt nytt forskningsfält inom samhällsvetenskaperna lider brist på teoretiska perspektiv och nyskapande metoder. Följande är de viktigaste faktorerna bakom en symptomatisk underbetoning på teori- och metodutveckling inom ämnet socialt arbete:

- Passiv konsumering av teoriutveckling från andra discipliner
- Överbetoningen på socialt arbete som en arbetsmarknadsutbildning
- Tillämpning av traditionella metoder och arbetssätt

Socialt arbete har under en längre tid betraktats som konsument av andra discipliners teoretiska traditioner. Detta har blivit nästan till ett kroniskt problem som ligger till grund för nedvärdering av teoretisk kunskap och forskning inom socialt arbete. En annan orsak bakom teoripassivitet inom ämnet är en överbetoning på socialt arbete som en utbildning för att få jobb på arbetsmarknaden. Utan att förminska vikten av en bra utbildning för blivande socionomer som kan verka på arbetsmarknaden måste vi beakta att dessa socionomer skall kunna arbeta med sociala problem både på strukturell, institutionell och individuell nivå. Utan en högkvalitativ utbildning där ny forskning är vägledande är det en omöjlighet att kunna arbeta på ett tillfredsställande sätt på en arbetsmarknad som är en del av större strukturella och globala transformationer som ställer nya krav på det sociala arbetets innehåll och kvalitet. Den är mot bakgrund av denna komplexitet som det sociala arbetets metoder och metodologiska ansatser också behöver förnyas. Inom den akademiska verksamheten måste socialt arbete undvika underbetoningen av vikten av forskning. Ämnesföreträdaren och seniora forskare måste ta en aktivare roll i att förbättra forskningens kvalitet och betona vikten av forskning i avdelningens alla verksamhetsområden.

Avdelningen måste inrätta fler och kortare post doc. tjänster för att behålla kompetenta doktorander efter deras disputation på avdelningen. Detta kan motverka en del problem med nyrekryteringar av medarbetare som inte är bekanta med avdelningens forskningsområden.

En viktig förutsättning för att stärka forskningsmiljön är att etablera en ämnesbestämd gästprofessorsvistelse en gång om året. Gästprofessuren ska möjliggöra minst två månaders vistelse på SOA till en väletablerad internationell forskare vars forskning hör till "socialt arbetets senmoderna och globala utmaningar". Under vistelsen ska gästprofessorn ge föreläsningar, delta i interna seminarier och skriva en tidigare opublicerade vetenskaplig artikel för avdelningen och/eller tillsammans med forskare vid avdelningen.

Givet den varierade kvaliteten på interna publikationer samt samarbetet med det omgivande samhället har vi etablerat tre olika seminarieformer på avdelningen:

- SOA Theory Circle
- Högre seminarier
- Allmänna seminarier

Seminarieverksamheter är en viktig del i kvalitetsarbetet på varje vetenskaplig institution. Dessa seminarier har dock olika syften och innehåll. Ett forum för

teoriutveckling och högkvalitativa diskussioner om de teoribildningar som påverkar ämnet socialt arbete i synnerhet och samhällsvetenskaperna i allmänhet är nödvändig för en konkurrenskraftig institution i ett globaliserat fält. Därför etablerats en serie seminarier där både interna och externa forskare kan lägga fram skrifter och initiera teoretiska diskussioner under arbetsnamnet SOA Theory Circle. Högre seminarierna är ett forum avsett i första hand för doktorander att lägga fram sina skrifter och avhandlingsmanus. Dessa seminarier kan även användas av forskare på avdelningen för att lägga fram sina skrifter för att få feedback och bidra till den vetenskapliga verksamheten på avdelningen. Ett annat forum för att behandla publikationer som kanske inte hör till avdelningens kärnverksamhet eller har populärvetenskaplig karaktär måste finnas på avdelningen. Dessa seminarier är dock inte regelbundna utan organiseras efter förfrågan och behov. Etablering av ett forskarkollegium på avdelningen är en viktig del av arbetet med att höja den vetenskapliga kvaliteten. Idag deltar alla disputerade i avdelningens forskarkollegium.

Internationalisering av forskningen: Internationalisering innebär inte bara existensen av internationella kontakter eller lärarutbyte. Internationalisering måste i första hand syfta till internationellt forskningssamarbete som främjar skapandet av en forskningsmiljö. Inom ramen för internationellt forskningssamarbete bör avdelningens forskare vara aktiva inom följande områden:

- Ansöka om eller vara medsökande i internationella forskningsprojekt
- Delta i forskarutbyten med andra väletablerade forskningsmiljöer
- Vara delaktiga i vetenskapligt nätverksskapande som stärker forskningsmiljön
- Öka sina ansträngningar för internationell publicering av sina vetenskapliga arbeten

Avdelningens forskare har sedan länge deltagit i framgångsrika internationella forskningssamarbeten som har lett till stora och uppmärksammade internationella forskningsprojekt som "The European Dilemma: Institutional Patterns and Politics" finansierade av EU. Projektet i vilket 8 europeiska länder deltog leddes av en professor från SOA. Forskare från avdelningen deltar i en del internationella samarbeten med andra universitet och högskolor som t.ex. det nordiska nätverket Nordplus där SOA samarbetar med Socialhögskolan i Köpenhamn och avdelningen för socialt arbete vid Trondheim universitet. Det finns andra forskningssamarbeten med universitetet i Frankrike, Kanada, Portugal, England och USA. Avdelningens forskare bör eftersträva bildandet av sådana forskarsamarbeten och nätverk för att höja kvaliteten på forskningsmiljön och internationaliseringen av forskningsverksamheten på avdelningen.

Nationell och internationell profilering: Internationellt forskningssamarbete förutsätter att avdelningen har en stark forskningsmiljö där det finns framgångsrik profilering inom forskningsområden som är nationellt och internationellt erkända. Den ökade akademiska konkurrensen inom de nationella och internationella arenorna förutsätter kraftsamling kring spetsforskning inom ett eller två områden. Profilering innebär därför inte samtliga forskningsinsatser på en institution. Givet den begränsade storleken på de interna forskningsmedlen och svårigheter att få externa medel samt behovet av komplettering av externa forskningsmedel med interna medel, måste varje institution satsa på den forskning som har den största potentialen att stå sig i nationell

och internationell konkurrens. Ingen akademisk institution klarar av att satsa på många forskningsområden som kommer att i bästa fall bli medelmåttiga.

En omorganisering och förnyelse av forskningsmiljön är en viktig förutsättning för skapandet av en konkurrenskraftig forskningsmiljö. En viktig åtgärd är som tidigare nämnts att aktivt skapa förutsättningar för strategiska rekryteringar. I den eller de forskningsområdena som bedöms ha stora möjligheter att sätta sig på den nationella och internationella akademiska kartan måste avdelningen ha långsiktiga planer för rekrytering av framstående eller lovande forskare inom dessa områden till avdelningen.

Avdelningens seniora forskare måste öka sina insatser för att få externa medel till forskningen för att öka möjligheterna till självständiga och högkvalitativa forskningsinsatser. Interna medel måste också användas mer strategiskt genom att kanalisera dessa medel till forskare vars forskningsinsatser förstärker forskningsmiljön och avdelningens forskningsprofil.

Forskningsprofilen på avdelningen för socialt arbete

Den ökade nationella och internationella konkurrensen inom det sociala arbetets forskning och utbildning kräver att vi satsar våra resurser på de områden som vi kan hävda oss både nationellt och internationellt. Avdelningens forskningsprofil "Det sociala arbetets senmoderna och globala utmaningar", som formas av det kritiska tänkandet inom samhällsvetenskaplig forskning har visat sig ha stora kapaciteter för att hävda sig och etablera sig som en profil som annars fattas i många andra nationella och internationella lärosäten. Forskningsprofilen präglas av det sociala arbetets anti-diskriminerande, anti-rasistiska och globala/globala vetenskapliga perspektiv och kampen för social rättvisa i samarbete med de internationella progressiva forskningscentra, lärosäten och internationella professionella organ för socialt arbete, som "The International Association of Schools of Social Work" (IASSW) och "International Federation of Social Workers" (IFSW) och The International Council of Social Work (ICSW).

En del forskning av varierande karaktär och kvalitet bedrivs idag inom detta område. Dessa forskningsinsatser måste finslipas, konkretiseras och smalas av för att få en mer bärande karaktär. Vi måste inse att vi inte kan konkurrera med andra instanser med medelmåttliga forskningsinsatser. Vi måste satsa strategiskt och långsiktigt på eftertraktade och utmanande forskning inom ramen för avdelningens forskningsprofil för att få nationell och internationell uppmärksamhet och därmed ökade forskningsanslag och studentunderlag. Detta innebär att de interna forskningsmedlen (fria medel) ska användas för att förstärka avdelningens forskningsprofil.

Forskning och utbildning

En förutsättning för att en institution ska ha en bra utbildning med hög kvalitet är att avdelningen har en väletablerad forskningsmiljö och engagerade forskare som är förtrogen undervisning. Dessutom är en bra utbildning grundläggande för att rekrytera kompetenta studenter till forskarutbildningen och säkra kontinuiteten i forskarutbildningen och avdelningens forskningsprofil. Därför följande punkter måste beaktas:

- Starkare band mellan forskning och undervisning
- Utbildning baserad på kritisk pedagogik
- Strategisk antagning av doktorander

Seniora forskare måste i större utsträckning engagera sig i undervisningen på avdelningen. Detta är avgörande för att säkra undervisningens kvalitet och värna om avdelningens och utbildningens rykte. Den kritiska pedagogiken genom vilken studenterna uppfostras att utveckla kritiskt tänkande och kunskap måste vara vägledande inom utbildningen. Doktoranderna är en viktig grupp för avdelningens utveckling. De kan föra vidare den forskningsprofil som finns på avdelningen och säkra kontinuiteten i både forskningen och utbildningen. Därför måste doktorandantagningen ske strategiskt genom att rekrytera de mest kvalificerade sökandena som är genuint intresserade av avdelningens forskningsprofil.